

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vita S. Erphonis, Mimigardefordensis Avt Mimmigernefordensis Nvnc Monasteriensis Episcopi, In Ordine & Nvmero Septimi Decimi

Boichorst, Albert

Monasteri[i] Westphaliae, 1649

Capvt II. De Friderico Episcopo S. Erphonis in Cathedrâ Monasteriensi
Antecessore.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13197

Saxonia, que profectò Friderici Episcopi ex eodem sanguine & familia nati, eodemq; tempore viuentis aut soror aut proxima agnata esse debuit, nimirum, vti supra demonstraui-
 mus, sororis filia; considerato vel maximè, quod illà etate nullus Obotritorum Princeps Sa-
 xonicam coniugem habuerit, præter vnicum Buthue Saxonibus summè familiarem, & ab il-
 lis aliquoties adiutum: Henricus enim Erphonis patruus Cratonis per rebellionem Obotrito-
 rum fasti Principis, à se debellati occisq; viduam Sclauinam duxit vxorem, atque alius Ob-
 otritorum Princeps Catholicus illo tempore non fuit. Tertio, quod circa illud tempus Frideri-
 cus Imperatoris Henrici Cancellarius extiterit, qui absque dubio Patre Erphonis miserè occi-
 so, ac amissis cum vita fortunis omnibus, cognatum suum orphanum educandum suscepit,
 prout & ipsum postea in suam Episcopalem assumpsit familiam. Quarto, quod Magnus
 Saxoniae Dux, insurgentibus iterum contra Henricum VVandalia Principem Obotritis, ab eo
 vocatus in auxilium, VVandalos planè debellauerit & subegerit, ac paulò post Magno Sa-
 xoniae Ducate absque prole masculà mortuo Luderus Comes, postea Lotharius Imperator, Sa-
 xoniae Ducatum ab Henrico Imperatore obtinuerit, fueritq; mortuo S. ERPHONE Dux
 & causa cladis incendiq; Monasteriensis, vt ita cum hæc omnia, quoad tempora conueniant,
 alium S. nostro Patrem adsciscere nequeam. Interim libera esto desuper cuiusuis, cum ratio-
 ne censura; Censorem autem meminisse cupio, rectè monere Crantzium VVandal. lib. 3.
 cap. 16. in fine. Nos luere damna incuriosa vetustatis, quæ nobis pauca reliquit, ad memo-
 riam sue veritatis.

C A P V T S E C V N D V M.

De Friderico Episcopo, S. ERPHONIS in Cathedra
 Monasteriensi Antecessore.

ERPHO itaque Buthue Christiani Principis filius, & Godeschalci Martyris
 nepos, in Episcopatu Mimigardefordensi, nunc Monasteriensi, Antecesso-
 rem habuit, sæpius nominatum Fridericum, eius nominis primum, Marchio-
 nem Misniæ cognatum suum, virum & Antistitem summè deuotum, pium &
 exemplarem, ac erga sanctas Dei Ecclesias profusè, & supra quam credi facile
 queat, liberalem, de quo sequentes antiqui versus adhuc circumferuntur.

Omne tulit punctum, Fridericus, amore bonorum,
 En Fridericus ego, largè mea prædica lego.

Sub Episcopo Roberto Ciuitatem Mimigardefordensem peregrinus transiens,
 vidensque honestatem morum, Clericorum ac Ciuium, per aliquod tempus ibi-
 dem moram traxit, ac honestè benigneque tractatus Præbendam in Ecclesiâ Ca-
 thedrali, ob præclaras rarasque virtutes suas obtinere meruit, & tandem post
 mortem Roberti Episcopus factus, quamprimum multa bonâ Ecclesiæ contulit,
 ac S.

ac S. Pauli, (à S. Sviberto huic Diœcesi & Episcopatu, iuxta testimonium S. Marcellini in vita Sviberti cap. 25. in fine, circa Annum Domini 697. designati Patroni) honorem mirificè augmentavit.

Inter alia ipsius admiranda & laudabilia pietatis erga Deum opera, illud eximium & excellens est, quod Collegium S. Mauritij extra muros, de suo patrimonio assignando & dando eidem in patrimonium & hæreditatem, plusquam viginti villicationes 2. fundauerit, & in honorem eiusdem Sancti & sociorum Thebæorum militum, Ecclesiam magnificam extruxerit, vt in vertice lapidis ipsius sepulchralis modo renouati, sed antehac furore Anabaptistico Monasterij sæuiente, rupti & diruti, sculptum inuenitur ac legitur. 3.

Huius tam Pij, deuori ac liberalis ex Illustrissimâ Marchionum Misnensium familiâ Antistitis Successor extitit S. ERPHO, dignus sanè, qui tanto tantarumque virtutum Præsuli succederet: ille enim non minus sanguine, & Illustri familiâ clarus quam vitæ sanctitate conspicuus, vestigiis cognati sui laudabiliter insistens, relictam eiusdem perillustrem & excellentem in Ecclesiâ Dei memoriam, per propria virtutum merita semper ac iugiter adaugere studuit.

N O T Æ

AD CAPVT SECVNDVM.

1. *Fridericum primum, Mimigardefordensem Episcopum ex Illustrissimâ familiâ Marchionum Misnensium ortum esse certissimum est, prout & illud affirmant tam manuscripta, quam impressa, atque inuenitur in libro rubro insignis Collegij Mauritanij, olim, Anno 1492. per Dominum Bernardum Tegederum, eiusdem Collegij Scholasticum conscripto, sub tit. de Fundatoribus Ecclesiæ Mauritanæ folio eiusdem libri 49. pag. 2. ibi. Sciendum, quod tres Reuerendi Antistites Illustrissimi Principes sibi à Cesare & Imperatore datis bonis, prædijs, curtibus ac villicationibus, & proprijs patrimonialibus bonis fundarunt ac dotarunt Ecclesiam ac Collegium nostrum in honorem S. Mauritij & SS. Thebæorum Martyrum, vt esset primum post Cathedralis, sicut S. Gereonis Coloniensis post Metropolitanam, & sicut Xanthenensis Ecclesia, Coloniensis Diœcesis, in honorem S. Victoris, ita Dulmaniensis, Monasteriensis Diœcesis, in eiusdem & suorum Sociorum honorem dedicata est.*

Horum enim Præsulum primus Fundator Collegij nostri fuit Frithericus Marchio Mitzenensis, qui contulit supra viginti villicationes in patrimonium & hereditatem S. Mauritio, & primus Templum hoc erexit, ac Ecclesiam fundauit, circa Annum Domini 1050. omnemque honorem, jurisdictionem, Priuilegia & libertates ad instar Cathedralis cuiusque donauit Collegio, &c. Rursus in eodem libro fol. 66. pag. 1. ibi. Primâ ab origine fundatio Collegiæ Ecclesiæ Sancti Mauritij & Thebæorum Martyrum, in subvrbio Monasteriensi, per Fridericum Illustris Marchionem Misnensem, ac Diuum Erphonem Magnopolensem, Monasterienses Episcopos eiusdem Fundatores, erecta & dotata magnificè. Præpositura nostra

domo, clauſtro ac immunitate ipſa cum porticu, ac Sacello S. Blaſij paulo poſt à Burchardo Preſule adiectis ornatiſſimè, Item in eodem libro fol. 112. pag. 2. ibi, Vnde aduertendum, quod Eccleſia noſtra S. Mauritij extra muros Monafterienſes fundata eſt, per Frithericum Episcopum Monafterienſem natum de Mitzena. fratrem Illuſtris Marchionis Miſnenſis, & dotata curtibus & bonis hereditarijs diutaxat, ac villicationibus, quæ vulgariter Schulengüter vocantur.

Atque vt maniſteſtius euadat, omni omnino carere dubio Fridericum è Marchionum Miſnenſium familiâ ſuam traxiſſe originem & ſanguinem, proximos illius genitores hiſce adiungere operæ pretium viſum fuit. (S S)

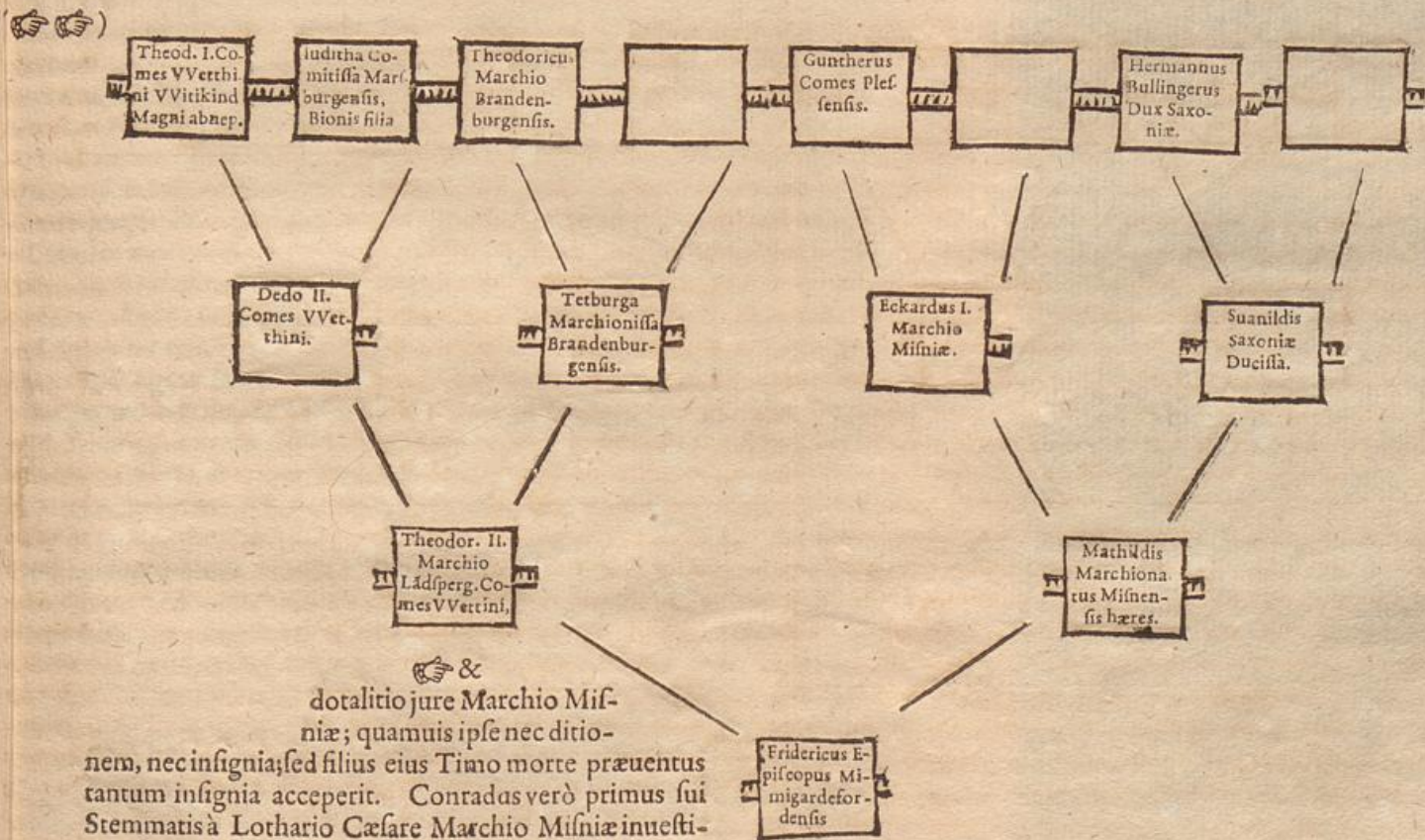
His omnibus aſtipulantur ea, quæ de Episcopo noſtro Friderico, Petrus Cuthemius in Saxoniâ Catholica pag. 187. ſub tit. de Fritherico Episcopo Monafterienſi tradit, videturq; Rensnerum ſecutus, vbi ſequentia habet verba. Accedant huic, duo alij eiusdem ferè temporis Episcopi Fridericus Dieterici II. Marchionis Landsbergenſis, à quo Duces Saxoniæ Electores & Principes hodierna familia VVitikindea rectâ descendunt, filius, Episcopus Monafterienſis, cuius Cinitatis Mœnia inſtaurauit, & eodem S. Mauritij, vbi & ſepultus eſt, condidit: Item & illa, quæ idem Cuthemius, in eodẽ libello ſub tit. de Conrado Magno pag. 181. aſſerit, nimirũ quod Conradus Magnus qui & pius cognominatus eſt, Thimaniſ filius, Dieterici II. ſupradicti nepos, primus ſui ſtemmatis à Caſare Lothario II. Marchio Miſnie inueſtitus ſit, Anno 1126.

Illud autem tam ex ſuperius designatis Friderici proximioribus genitoribus quam ex eodem autore Cuthemio maniſteſtum euadit, quod Fridericus Episcopus fuerit familiæ VVitikindea, ex quâ hodierni Duces Electores Saxoniæ rectâ descendunt, prout etiam Sereniſſimus & Potentiſſimus Princeps Elector Saxoniæ, Marchio Miſnie, &c. Dominus, D. Ioannes Georgius, qui noſtris adhuc temporibus laudabiliter rerum potitur, Friderici Episcopi agnatus exiſtit, & per lineam maſculinam à Patre & fratre illius indubitatè generoſiſſimum ſuum vereq; germanum trahit ſanguinem. Huius, inquam, tam auiti & generoſi ſanguinis ac laudatiſſimæ familiæ VVitikindea, ex materna lineâ etiam fuiſſe S. ERPHONEM temporis & hiftorie conſonantia demonſtrat; nimirum Friderici ſororis è Duce Saxoniæ filia, Buthue Obotritorum Regulo & Dynaſta, aut Comiti Meckelenburgenſi nupta filium, Præterea & hic obſeruatu dignum videretur, Fridericum I. Episcopum Mimigardefordenſem fuiſſe præpotentiſſimus Bremeniſis ArchiEpiscopi Alberti, è Palatinis Saxoniæ oriundi, patruelem: parens enim Alberti, Fridericus I. Saxoniæ Palatinus, Theodorici II. VVettini Comitis, Friderici Episcopi patris, frater exiſtit.

Prout & illud prætereundum non fuit, quod idem Fridericus Metropolitana Eccleſiæ Magdeburgenſis Præpoſitus fuerit, vbi etiam in ArchiEpiscopatu, Engelhardo Anno 1063. defuncto, Capituli ſtudio ſucceſſor designatus erat, niſi S. Annonis Coloniensis ArchiEpiscopi frater illi prælatus fuiſſet, vti habet Reuerendiſſimus ac Illuſtris D. Bernardus à Mallinckrodt, Cathedralis Eccleſiæ Monafterienſis Decanus, &c. Colendiſſimus Dominus, ac Patronus meus, in ſuo eleganti, & ad amiſſim elaborato tractatu, de ArchiCancellarijs & Cancellarijs Sac. Imperij

Romano-

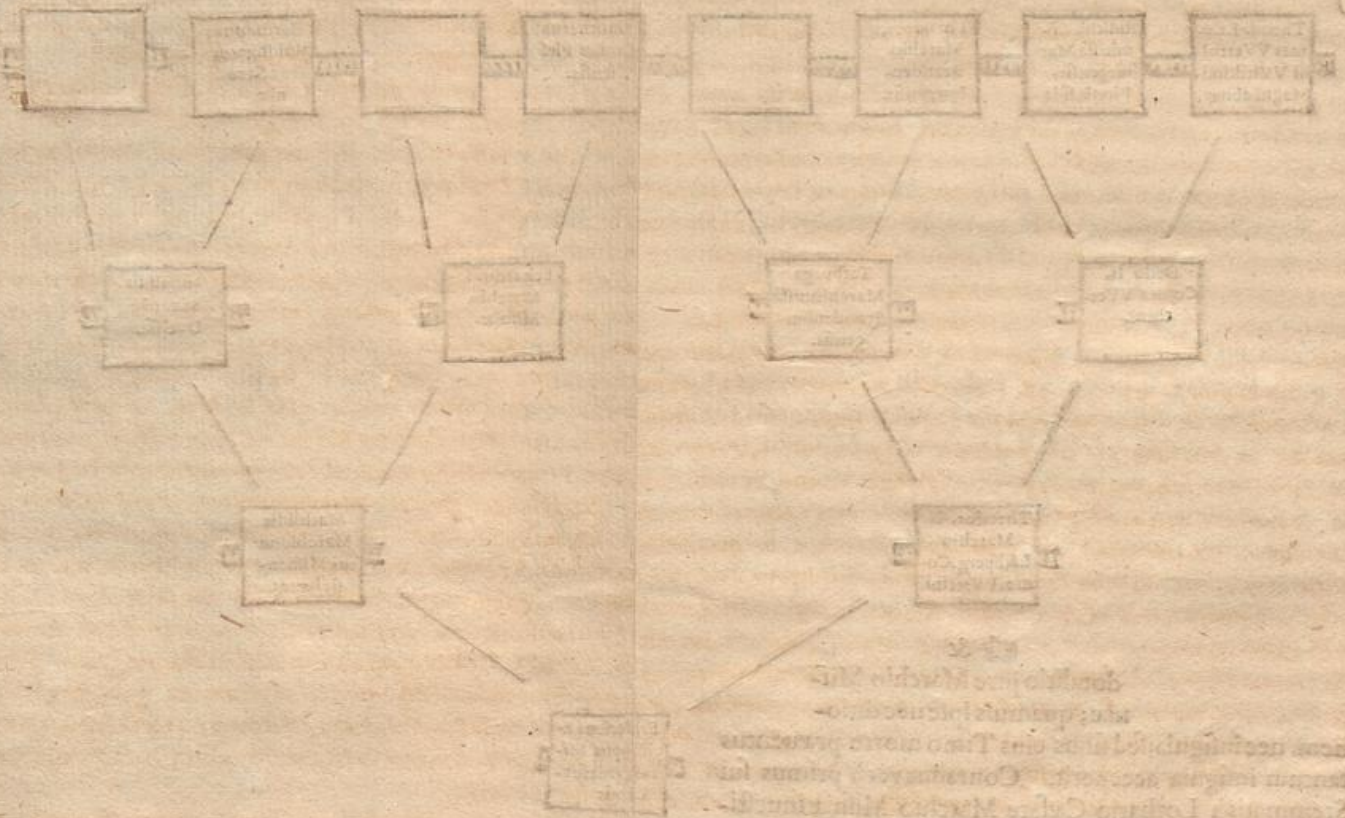
GENEALOGIA D. FRIDERICI EPISCOPI.

&
 dotalitio jure Marchio Misnie; quamvis ipse nec ditionem, nec insignia; sed filius eius Timo morte præventus tantum insignia acceperit. Conradas verò primus sui Stemmatissà Lothario Cæsare Marchio Misnie inuestitus est Anno 1126.

qui nunc dicitur Monasteriensis, in ordine & numero XVI. antea Præpositus Magdeburgensis, Henrici IV. alijs Tertij, Cancellarius, è Ducibus Saxonie, & sanguine materno Marchio Misnie, Reusner. in Genealogiâ Catholicâ.

D. FRIDERICI EPISCOPI
GENEALOGIA

Faint text at the bottom left of the page, possibly a continuation of the genealogy or a note.

Faint text at the bottom right of the page, possibly a continuation of the genealogy or a note.

Romano-Germanici sub Henrico IV. cognomento Seniore, S. Guibertum igitur, &c. Interea mirum non est, cum illic, Magdeburgensis, inquam, Ecclesia S. Mauritius ex primâ fundatione Patronus sit, quod in illius S. honorem, Fridericus postmodum in hac Diœcesi, ipsius cura ac inspectioni conceditæ, Ecclesiam nouam construxerit ac fundarit.

Cum superiori seculo monumentum & sepulchrum huius Venerandissimi dignissimiq; Præfulis, Friderici inquam, aperiretur, quæ sequuntur inuenta sunt.

Anno salutis humane 1576. ipso die S. Urbani Papæ, qui 25. dies Mensis Maij extitit, Cenotaphium ac sepulchrum Reuerendissimi in Christo Patris, & D. Friderici, ex Illustri Marchionum Misnensium familiâ oriundi, Episcopi Monasteriensis XVI. ac Collegij huius ad S. Mauritium Fundatoris, optimè meriti, antea furijs perditissimorum hominum, & fanaticorum hereticorum Anabaptistarum, Urbem Monasteriensem Anno 1534. occupantium, atque Ecclesiam hanc nostram incendio & ruinâ, euerentium ac conflagantium, inter tantas ruinas prorsus sublatum ac dirutum, ita quidem, vt vestigium atque adeo tam dignissimi Episcopi in nauis Ecclesie nostræ honorificè sepulti, reliquie, justis alicuius monumenti neutiquam, vt par esset, extarent, ac superessent, cuius rei indignitate Decanus & Capitulum huius Collegiate Ecclesie D. Mauritij commoti, noluerunt tam optimè meriti Episcopi sanctissimam memoriam, superiorum istorum temporum & hominum iniuriâ prorsus obsolescere. Effossâ igitur & eiectâ terrâ, ac amoto lapideo operculo, tumulum aperuerunt, & benignissimè in Ecclesiam Antistitis sacra ossa, quod mirum omnibus astantibus & presentibus accidit, suaueredolentia ac fragrantia in sarcophago de crassis & sectis quadratis lapidibus extructo, & vtrimque rubeis fictilibus lapidibus immurato, inuenerunt, & non sine magnâ admiratione, subsequentiâ in specie, ad perpetuam istius rei memoriam, descripta & annotata in specerunt, ac omnia & singula attenderunt & obseruârunt, considerantes subsequentiâ ibi reperorum sacra mysteria. Inprimis videlicet, hoc monumentum bono zelo adaperitum, representabat, ipsam Reuerendam humani sui corporis, quod in hac lachrymarum valle, ante quingentos & viginti quinq; annos traxit & egit, fabricâ, omniumq; articulorum & ossium compaginem, cratem luteam singulariter depictam & adumbratam. In rotundo illo excauato spatio, ad caput monumenti, admiranda auitæ pietatis & sinceritatis testimonia, suiq; Sacerdotalis ac Episcopalis dignitatis, venerandæ antiquitatis, ornamenta, Calicem nempe argenteum, cum sua patena repositum, Eleuato atq; præ admiratione calice isto adaperito, globus ex Iaspide (vti a peritis aestimabatur) torneatus inuentus est, habens & continens quadrato foramine auro annulum gemmâ Smaragdi exornatum, in sibi desponsatæ & vnicè dilectæ Ecclesie signum sic præcul dubio, religiosè positum. In patenâ super calicem Sacerdos Pontificalibus suis indutus, extensis brachijs & leuatis manibus, stans insculptus, appositis Græcis literis α. & ω. cum duobus signis crucis desuper insculptis, conspiciebatur. Adhæc Sarcophagus iste, ex grandibus & crassis lapidibus ita affabrè fabricatus fuit, vt nullam immunditiem vel putredinem admitteret. In præscripti, rotundi excauati spatij supramitate, Reuerendi nominis sui, huiusmodi literis inscriptio habebatur.

FRITHERICVS EPISCOPVS. ✠

Hiscē quidem pramisso modo & formā sic inuentis, eodem die & momento omnia & singula, prout in sacro tumulo inuenta, iterum reposita, ac tribus quadratis, magnis & crassis lapidibus, istius monumenti operculo, occlusa fuerunt. Annulum verò aureum Smaragdo insignitum, ob veneranda antiquitatis memoriam, nec non eiusdem singulare mysterium multis de causis asseruandum arbitrati, & prefatis rationibus adducti, ex eodem tumulo exceperunt. Iam vero in huius p̄ssimi Antistitis honorificam memoriam, eiusq; venerabilis sepulchri debitam & benè meritam reuerentiam, Decanus & Capitulum singulari consilio & bono zelo tam Reuerendum & Illustrem Episcopum ampliori & magnificentiori aliquo monumento valde dignum, non sine probabili ratione iudicarunt, eoq; nomine presens monumentum & Cenotaphium sumptu & arte sculptum ac fabrefactum, pro istius viri Dei, summis in Ecclesiam nostram meritis, deuotionis, gratitudinis & honorificentie ergò posuerunt, & collocarunt, D. Bernardo Schenckung Decano procurante.

2. Villicatio non est vnum tantummodo bonum, aut pradium, sed sunt plura diuersa bona aut pradia, sibi inuicem, sub vno capite, veluti Schulteto & Officiato, aliquantulum coherentia; qui Officiatus aut Schultetus omnia illa bona possidet, aut tenet ad tempus vite sue tantum sub nomine Officiati aut Schulteti, & habet sub se multa & diuersa pradia, atque de iure communi feudali non aliter haberi aut intitulari solet, quam tenens ab Ecclesia Feudum improprium Guardie & Castaldie. Et quāuis de natura & proprietate huiusmodi feudorum, prout etiam Camera, Cauena, Cancellarie, Aduocationis, Soldate, procurationis & similia, speciatim, Deo dante, editurus sum tractatum, interim tamen hic informationis loco inserere volui, quæ in effectu de huiusmodi Villicationibus in antiquo libro Ecclesie S. Maurij inueniuntur, videlicet sequenti. Primo, quod huiusmodi Schulteti Officiati aut Villici faciunt iuramentum fidelitatis consuetum in receptione talium honorum, iuxta ordinationem & constitutionem Ecclesiarum preestandum, & licet prestent iuramentum fidelitatis, non tamen habent bona huiusmodi iure homagii seu feudali, sed villicationis & vt villicus Domini, qui singulis annis rationem reddere tenetur. Secundo, iuxta jus commune aut consuetudines Feudales, Villicationes aut bona Schultetica, sunt Feudum Guardie & Castaldie, eo quod dantur nomine administrationis, & propter custodiam rerum Domini constituentis, atque ad percipiendos, colligendos & conseruandos fructus. Tertio, quod si Castaldus seu Villicus possidet rem aliquam à Domino, presumat eam possidere occasione & nomine Officij, & non nomine Feudi proprii. Quarto, quod Villicationes seu bona Schultetica, quod idem est, sint vera hereditates Ecclesiarum, iure mere proprietatis & vtroque dominio directo & vtili pure & simpliciter ad suos Dominos & Ecclesias spectantes, quibus Ecclesie à principio sunt dotate, & steterunt in initio sub regimine & ordinatione personarum Ecclesie. Quinto, quod Villicus propter malam administrationem, aut dilapidationem, etiam si tantum vnā arborem fertilem secuerit, quam in vtilitatem bonorum

non conuerterit, vel ob pensionem non solutam possit iure sibi locato priuari, nisi in gratiam Domini emendauerit, unde predicta bona, sunt bona & dos ipsius Ecclesie & Collegij, non Præpositi, licet eorundem administratio & cura spectet ad Præpositum Ecclesie, tanquam Oeconomum & dispensatorem. Sextò, quod si ex dictis bonis aliqua vasare contigerit, per mortem alicuius possessoris, Præpositus pro tempore, vnâ cum suo Capitulo, soleat & consueuerit eadem cum omnibus iuribus & pertinentijs suis, nec non oneribus, alteri personæ idonea concedere, conferre & pro libitu suo providere: sed vti sunt diuersæ Ecclesiarum consuetudines & obseruationes, ita etiam per hæc à me scripta, nemini in iure suo præjudicatum esse velim.

3. Leguntur autem in vertice dicti lapidis sepulchralis, sequentia.

Friderico Primo Mimigardfordensis, nunc Monasteriensis, Ecclesie XVI Præfuli dignissimo, ex Illustri Marchionum Misnensium familiâ, huius Collegij Fundatori, quod hanc ædem circa Annum salutis M. L. Deo Optimo Maximo ac S. Mauritio Patrono primus erexit, sui que funeris sepulturæ deuouit, memoriæ sempiternæ ergo positum, 1576.

Ego quidem hæc lapidi sepulchrali à pijs & deuotis Antecessoribus insculpta, prout etiam quondam Scholastici Tegederi scripta (cuius librum Kleinsorgius, eundem huius foundationis constituens annum, secutus videtur in Chronico suo Ecclesiastico VVestphal. manuscripto) carpere nolim. Interim veritatis ab alijs indaganda causâ, modestè & amicè admonere debeo; quoad Annum fortè errorem aliquem irrepsisse, eo quod Anno 1063. Fridericus Fundator, nondum Episcopus Monasteriensis aut Mimigardfordensis extiterit, sed Henrici Imperatoris illo adhuc Anno Cancellarium egerit, vti tradit loco supra allegato D. Bernardus à Mallinckroth Decanus. Quod si itaq; coniecturis rem agere liceret, dicerem Ecclesiam S. Mauritij, Anno 1070. aut circiter fundatam ac adificatam; errorem verò hunc, post introductum apud nos, per cifras signandi numeros morem, inde causatum esse, quod in vetustissimis quibusdam scripturis, sculpturis & picturis numerum Septimum, ita signatum inuenias, vt alium quam quintum esse, vix aut ne vix quidem colligere queas; Interim & hic lectorem monere debeo, clarum & confessum esse, necdum ducentos effluxisse annos, ex quo barbaricus iste per cifras signandi numeros mos, ab Arabibus ad Christianos Europaos propagatus fuit.

CAPVT TERTIVM.

De infantia, iuuenili ætate, & educatione S. ERPHONIS.

PORRò de infantia ac iuuenili ætate huius Sancti, nec in manuscriptis, nec impressis Codicibus quicquam inuenio; ipsum autem in omni scientiarum & virtu-

D

virtu-